

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Guadalupe Salaberria Lopetegi

*Lezo, Gipuzkoa
(1918)*

Aurkibidea

Biografia

Lezoko Lopene baserrian jaio zen Guadalupe. Gurasoak Lezokoak zituen, ama Borda baserrikoa eta aita Lopene bertakoa. Sei anai-arrebatan hirugarrena zen. Aitak Pasai Antxoko portuan egiten zuen lan, ikatzarekin. Oso gutxi joan zen eskolara, txikitatik hasita amarekin joaten baitzen Antxora baserriko esnea eta fruta saltzera. Baserriko lurretan harrobia zuten eta Guadalupe han ere aritzen zen lanean, leherketak egiten, harria ateratzen eta garraiatzen. Errenteriako Agustiñarekin ikasi zuen patriiak egiten, oihalak mozten eta josten. Hamasei urterekin Pasai Donibaneko bakailao fabrikari hasi zen lanean, eta ezkondu eta gero ere bertan jarraitu zuen lanean fabrika itxi zen arte. 36ko gerran anaiek soldadu joan behar izan zutenean, berak eta ahizpak aritu behar izan zuten baserriko lan gehienak egiten. 1941ean ezkondu zen Joxe Inziarte lezoarrarekin eta Pasai Antxoko irin-fabrikari, senarrak lan egiten zuen tokian, jarri ziren bizitzen. Bi urtez bizitu ziren han, Lezon Inziarte-Enea izeneko etxea eraiki zuten arte. Geroztik han bizi izan da Guadalupe. Bi seme-alaba izan zituzten.

Zintak

LEZ-037

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Zabala, Edurne
- **Data:** 2010-02-08
- **Iraupena:** 76 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Otea ekartzera basora

- **Erref:** LEZ-037/002
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:03:26. **Bukatu:** 00:05:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Neska koskorra zela hasi zen baserrian lanean. Gerra denboran bi ahizpak mendira joaten ziren ote bila. Etxean xehetu, ganaduei jaten eman eta berriz ote bila. Belarra bizkarka garraiatzen zuten.

2. Kafesne-zopak jatea eguneko lehen eginkizuna

- **Erref:** LEZ-037/005
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:07:46. **Bukatu:** 00:10:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Zazpiak aldera jaikitzen zen. Kafesne-zopak jatea izaten zuen lehenengo lana. Amonak egiten zituen taloak. Eguerdia arte lanean, etxean zein kanpoan. Beheko suan prestatzen zituen amak jatorduak.

3. Errekan arropa garbitzen

- **Erref:** LEZ-037/007
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:11:26. **Bukatu:** 00:13:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropa errekan garbitzen zuten eta belarretan zabaltzen zuten lehortzeko. Oso usain ona ateratzen zuen. Astean behin egiten zen garbiketa. Aitak Antxoko kaian egiten zuen lan ikatzarekin. Arropa zikina ekartzen zuen eta igandetan ere egin behar izaten zuten garbiketa.

4. Harrobian lanean "gizonak baino okerrago"

- **Erref:** LEZ-037/009
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:16:24. **Bukatu:** 00:19:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Harrobian "gizonak baino okerrago" aritzen omen zen bera. Harrian zuloa egin, dinamita sartu eta leherketa nola egiten zuten kontatzen du zehaztasun handiz. Gero idi-parearekin eta puntako behi batekin gurdian garraiatzen zituzten harriak, bera itzain zela.

5. Bakailao fabrikan lanean

- **Erref:** LEZ-037/012
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:22:20. **Bukatu:** 00:24:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Bakailao fabrikan (Pysbe) ibili zen lanean. Neguko lana zen. Barku barrura sartu eta bakailaoa harrotzen jarduten zuten. Kanpoan ere bai bakailaoa bereizten, txikiak eta handiak. Fabrika barruko lanak ere azaltzen ditu.

6. Ez zuen irakurtzen ikasi

- **Erref:** LEZ-037/014
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:25:48. **Bukatu:** 00:26:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Ez zuen irakurtzen ikasi. Ia ez zen batere joan eskolara. Oso maistra gaiztoa zuten, erregelaz jotzen zuen atzamar puntetan.

7. Pasai Antxora tratuarekin egunero

- **Erref:** LEZ-037/017
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:28:55. **Bukatu:** 00:30:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Errenteriaraino astoan eramaten zuten jeneroa eta gero handik Antxora tranbian. Buruan ere bai. Ama eta biak joaten ziren salerosketak egitera.

8. Senargaia esne saltzen ezagutu eta Txikierdin adiskidetu

- **Erref:** LEZ-037/019
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:31:10. **Bukatu:** 00:32:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Gizona Oiartzungoa zen eta Antxon ezagutu zuen, hura ere esnea banatzera joaten baitzen. Txikierrdira joaten ziren dantzara eta han adiskidetu ziren. Urruti zegoen Txikierrdi baina "orduak ez zen urrutirik".

9. Beldurrez airean, erreketek sartu zirenean

- **Erref:** LEZ-037/021
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:36:10. **Bukatu:** 00:37:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Erreketek sartu zirenean, beldurrak airean zeuden. Aitak Jaizkibelera ("Aizkibelera" dio) egin zuen ihes, baina ez omen zer ezer larririk gertatu. Jende askok egin zuen ihes. Migura baserriko ama eta bi seme hil zituzten erreketek, mutil batek gerrikoan ikurrina zeramalako.

10. "Baserritarrak aza-txurtenak janda ere egongo dituk"

- **Erref:** LEZ-037/024
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:42:38. **Bukatu:** 00:43:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Nafarroara joaten ziren errotara irina egitera. Kafea ehotzeko errotarekin ere ehotzen zuten artoa. Ona geratzen omen zen irin hori esnearekin ondo egosita. Barazkiak ere hartzen zituzten. Babarruna entregatu behar izaten zen. Kaletar bati etzundakoa: "Baserritarrak aza-zurtenak janda ere egongo dituk!"

11. Jostunarekin ika-mikan politikagatik

- **Erref:** LEZ-037/029
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:50:00. **Bukatu:** 00:52:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Josten ikasitakoa da Errenteriako Agustinarekin. Karlista amorratua zen eta beti ika-mikan ibiltzen zen ikasleekin. Patrioiak egiten ere ikasi zuen. Askotan ez zuen metrorik izaten eta behatzekin konpontzen zen

12. Aitonari ikasitako bertsoa: "Oraindik gaztia da, hogeita sei urte..."

- **Erref:** LEZ-037/032
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:57:54. **Bukatu:** 00:59:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

Aitonari ikasitako bertsoak kantatzen ditu, "Betroi zaharrarenak", horrela hasita: "Oraindik gaztia da, hogeita sei urte..."

13. "Hamarrak aldera jaikiko da..." bertsoa

- **Erref:** LEZ-037/034
- **Iraupena:** 0:00:21. **Hasi:** 01:00:40. **Bukatu:** 01:01:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

Beste bertso bat, "Andre txarraren bentajak" sortaren lehenengo bertsoa dirudi:

14. Konfesatzera joan eta apaizari orduantxe gezurrik handiena esan

- **Erref:** LEZ-037/037
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 01:03:32. **Bukatu:** 01:04:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Mutilari "del brace" heldzea ere bekatua zen orduan. Konfesatzera joandakoan egundoko galdeketa egiten zieten, baina berak bikario zaharrari esango zion zer egiten zuen mutilarekin! Konfesatzera joan eta apaizari gezurrik handiena orduantxe esaten zion.

15. Zinta moreaz elizan, mutilarekin dantzan egiteagatik

- **Erref:** LEZ-037/038
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 01:04:45. **Bukatu:** 01:06:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Zinta morearekin ibilia da elizan, mutilarekin dantzan egiteagatik. Neskazahar batzuek eman omen zuten parte. Hala ere, oroitzapen ona du kongregazioaz. Polita omen zen giroa.

16. Ama buruan teila jarrita kanpora, elizan sartu arte

- **Erref:** LEZ-037/040
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 01:08:25. **Bukatu:** 01:09:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Umea bataiatu eta handik astebetera edo "elizan sartzea" izaten zen. Bitartean ezin amak etxetik irten, eta irtetekotan teila buruan jarrita. Garai hartan korrika joaten zen umea bataiatzera, umea hilko zen beldurrez.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-04-12

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com